

DE WARME WINKEL

ALMA

Personages

Mara

Maria

Jeroen

Vincent

Harpert

Richard

vincent Mijn lieve Alma, vandaag mijn lieve Alma, zet ik me met een bedrukt hart tot schrijven. Immers; ik ben verplicht je verdriet te doen.

Het spijt me maar het kan niet anders. Alles wat je brief van gisteren in mij heeft opgeroepen moet ik met je delen. Want het gaat om een aspect van onze verhouding dat voor altijd opgehelderd moet worden als we samen gelukkig willen zijn. Om te beginnen; je gesprek met Burckhard. Wat versta jij eigenlijk onder persoonlijkheid?

Herinner je je dat ik je eens heb gezegd, dat ieder mens iets bijzonders en onpeilbaars heeft, waardoor hij in de diepste zin van het woord wordt bepaald en dat door erfelijkheid noch door milieu kan worden verklaard? In die zin is ieder wezen een persoon. Maar wat jullie bedoelen, Burckhard en jij, is iets anders. Dat soort 'persoonlijkheid' kan slechts langzaam verworven worden, ten koste van een lange strijd, veel ervaring en verschrikkelijk veel lijden. Door een grote begaafdheid die zich krachtig ontwikkelt. Een dergelijke 'persoonlijkheid' wordt maar zelden onder mensen aangetroffen. Jij, mijn lieve Alma, zou in geen geval tot die wezens gerekend kunnen worden. Die diep in zichzelf zijn geworteld. Dat is onmogelijk, want je hebt in nog geen enkel opzicht een uitgesproken karakter. Niets in jou is ontwikkeld, gerijpt. Dat je een aantrekkelijke, zelfs oneindig aantrekkelijk persoon bent, dat je ziel al is ontloken, dat je een open wezen bent, rijk begaafd en vroeg tot een gevoel van eigenwaarde gekomen, betekent nog niets ten aanzien van je persoonlijkheid. Juist omdat je zo mooi bent en aantrekkelijk voor mannen, brengen ze onwillekeurig hulde aan je schoonheid. Stel je alleen maar voor, mijn Alma, dat je lelijk zou zijn! Hoe hard dit ook moge klinken, je bent je gaan beroemen op wat de mensen in jou wensen te zien en zich verbeelden te zien. Dat wil zeggen dat je precies zou willen zijn, wat je in hun ogen bent. Je schrijft 'dat we het over bepaalde onderwerpen, over bepaalde ideeën niet "eens" zijn', mijn lieve Alma. We zullen één zijn in onze liefde en in ons hart... Maar in onze ideeën? Welke zijn jouw ideeën? Het hoofdstuk over de vrouwen van Schopenhauer? De even misleidende als afschuwwekkende anti-moraal van Nietzsches 'Übermensch'? De warhoofdige en alcoholische overpeinzingen van Maeterlinck? God zij dank zijn dat niet jouw ideeën, maar de hunne. Hier zijn we aangekomen bij de bron van mijn angsten. Je schrijft over 'jouw' en 'mijn' muziek. Ik bevind me in de merkwaardige situatie, tegenover 'jouw muziek' de mijne te moeten plaatsen, die je nog niet kent en begrijpt. Maar is het niet mogelijk 'mijn' muziek voortaan als 'de jouwe' te beschouwen? Denk je dat je van iets groots en onmisbaars afstand zou doen, als je jouw muziek helemaal op zou geven, om de mijne te bezitten en van mij te zijn? Ben je daar tevreden mee? Ik eis veel, heel veel. Ik kan en moet zoveel eisen, want ik weet wat ik te geven heb en ook geven zal. Hier moet ik mijn brief helaas onderbreken, er zitten duizend mensen op mij te wachten. Ik moet mijn vijfde symfonie dirigeren...

jeroen Lieve Alma, ik smeed je met alles wat mij in het leven lief is: ik moet jou gauw tot vrouw hebben, anders gaat mijn groot talent ellendig ten onder. Jij moet mij 's nachts als een toverdrank nieuw leven geven. Ik voel dat. Jij bent in je binnenste hetzelfde fenomeen als ik, in wat je weet en wat je gelooft en wat je voelt. Ik ben De Kunstenaar en jij bent De Vrouw. Nutteloze mensen geef jij leven. Het lot heeft jou voor mij bestemd. Wij moeten de wereld laten weten wat wij met elkaar en tegen elkaar gedaan hebben. En... en... en de levende boodschap van onze liefde kunnen doorgeven aan de generaties na ons. Sinds de Middeleeuwen– Jij– Jij bent De Vrouw– ...en ik ben De Kunstenaar. Ik verlang naar eh... Ik verlang naar het bouwen van een monument. Een monument van onze liefde. Vereeuwigd – Maar hoe bouw je... een monument... Ik ben De Kunstenaar en jij bent De Vrouw en jij moet mij inspireren. Ik kan niet– Ik kan niet zonder jou werken. Jij MOET mij inspireren. Inspireer mij. Inspireer mij!

maria Zojuist heb ik een paring van vliegen bijgewoond... Ze zaten daar zo stil. Zo onverstoort. Nu en dan trok er een siddering door hun kleine vleugeltjes. Ik blies tegen ze. Vermoeid vlogen ze een stukje verder, de één op de ander, en zetten een stukje verderop hun bezigheid voort. Ik benijdde ze. Ik werd even aangeraakt door de ademtocht van de kosmos. Het overvloeien van het ene in het andere. Prachtig vind ik het. Wonderbaarlijk mooi. Ik verlang er vreselijk naar. Zojuist heb ik als betoverd naar de lichte welving aan de binnenkant van uw broek gekeken. Mijn zinnelijke begeerte kent geen grenzen. Ik moet trouwen! Ik ga ten gronde aan mijn hartstocht. Ik hunker naar verkrachting, om het even wie.

Er komen met veel kabaal vijf dienstertjes op. Ze dekken een tafel en roddelen ondertussen over de gasten op het komende feest, ter ere van de 130^e verjaardag van Alma Mahler.

harpert Dames en heren, welkom! Fijn dat u er bent. Dit is de gastenlijst voor het grande diner ter ere van de 130^e verjaardag van mevrouw Alma Mahler. Daar komt-ie! Eugen d'Albert – pianist. Gustinus Ambrosi – beeldhouwer en dichter. Alban Berg –

jeroen Jood.

harpert Componist.

Leonard Bernstein –

jeroen Jood.

maria en maria *zingen*

I want to be in America,

I want to be in America,

I want to be in America,

I want to be in Amerrrrrrrrica!

harpert Componist.

Denk eraan; er moet een extra glaasje water staan voor zijn kunstgebit.

Barones von Bonstetten –

Barones.

maria Bons-tetten!

harpert Tegen alle Baronessen dient Freule gezegd te worden.

Max Brod –

jeroen Jood.

allen Brood?

Moet er nog brood komen?

Jij zou toch brood halen?

Ja ik heb brood gehaald.

harper Nee Max Brod, schrijver.

vincent Oh Brod – schrijver: broodschrijver!

harper Anton Bruckner –

maria Oh nee die ga ik niet bedienen.

vincent Waarom niet?

maria Die heeft zo hard in m'n kont geknepen, ik heb er nog blauwe plekken van.

harper Mevrouw is buitengewoon gesteld op meneer Bruckner. Je gaat 'm gewoon bedienen.

maria Ja, zit-ie straks met z'n hand in m'n Bruck-ner.

harper Max Burckhart – regisseur.

vincent Wie is dat?

harper Dat is een vriend van d'r vader.

maria Ik heb dus gehoord dat hij en mevrouw Mahler een enorme sessssuele spanning met elkaar hadden ze schijnt dus een keer gezegd te hebben: 'Ik heb de hele avond als betoverd naar de lichte welving in de binnenkant van B's broek gekeken, mijn zinnelijke begeerte kent geen grenzen; ik moet trouwen!' En toen was ze pas zestien!

vincent Ja ja en hij was echt al achtennegentig ofzo!

jeroen Pedro.

harper Nee, zij was zestien en hij was gewoon vijfenvijftig.

Marc Chagall –

jeroen Jood.

harper Schilder.

Claude Debussy –

vincent Kloot!

Maria en Maria neuriën.

harpert Componist.

Baron von Dirztay –

vincent Tee! Tee!

mara Huh thee? We zouden toch koffie serveren?

maria Ja dat dacht ik ook.

vincent Nee je zegt Von DirzTEE, dat was een vriend van Kokoschka.

mara en maria Oooooooh!

vincent Kokoschka en mevrouw Mahler hadden een hele heftige relatie, die deden aan hele harde seks, aan TL – nee MS –

mara SM!

jeroen Sla Mij.

vincent Ja! Ik heb daar liters bloed van de vloer moeten poetsen. Maar in ieder geval; die Oskar Kokoschka was zo bezeten van haar, dat hij op een gegeven moment alleen nog maar haar kon schilderen. Zelfs zo erg dat Anna Mahler, haar tweede dochter uit haar eerste huwelijk, op een gegeven moment vroeg: kan je niks anders meer schilderen dan mammié?

mara Huh maar wat heeft dat dan met die baron te maken?

vincent Nou dat ging op een gegeven moment uit en toen werd Kokoschka he-le-maal gek en toen kon hij drie jaar niks meer schilderen en toen heeft hij zijn vriend Baron Von Dirztay–

mara Von Dirzkoffie!

vincent Gevraagd om voor hem te bemiddelen.

harpert Ja. Dat noemen wij een posteljon d'amour.

vincent Ja postduif d'amour.

harpert Marlène Dietrich – zangeres.

mara Ik heb dus gelezen–

maria Jij kan helemaal niet lezen.

mara Ik heb dus gehoord dat zij en mevrouw Mahler náchten doorhaalden in Jew York, en ik heb gehoord dat ze er op zo'n nacht wel twintig pakjes sigaretten, tachtig flessen Benedictine en vijfduizend flessen champagne doorheen joegen.

harpert Engelbert Dolfuss – politicus.

Albert Einstein –

jeroen Jood.

harpert Wetenschapper. Dokter Joseph Fraenkel – Dokter.

Oh dat is haar persoonlijke dokter en die heeft laatst een vreselijke zenuwinzinking gehad.

vincent Oh dat verbaast me niks, want dat is toch die aborti-dokter?

maria Ja!

mara Ja mevrouw schijnt wel zestigduizend abortingen te hebben gepleegd.

harpert Keizer Franz Joseph –

allen Ooooooh!

harpert Keizer. Keizerin Elisabeth –

allen Ooooooooooh!!!

harpert Keizerin.

mara en maria Oh, Sissiiiiiiii!

allen *zingen*

Oh Si, Sisi Rider,

oh see,

what you have done...

harpert Sigmund Freud –

jeroen Kutjood.

harpert Zenuwarts.

Wilhelm Furtwängler –

jeroen Nazi

harpert Dat is geen nazi.

jeroen Absoluut een nazi.

harpert Nou een halve nazi dan.

Ida Gebauer – dat is haar huishoudster.

maria Mag die aan tafel?

harpert Ja natuurlijk mag die aan tafel die is dertig jaar haar huishoudster geweest.

mara Dat is de enige vrouw die het lang met haar heeft weten uit te houden.

maria Nou en, wij ook.

harpert Walter Gropius –

mara Haar tweede man.

harpert Architect.

vincent Ja die van het Bauhaus.

jeroen Haar enige niet-joodse man.

vincent Ja en ze had al iets met Gropius, toen ze nog met Mahler getrouwd was.

jeroen Jood.

mara Slet.

vincent Dat moet ik toch heel even vertellen, zij heeft dus Mahler, toen Mahler op z'n sterfbed lag, uit liefde, zij was tenslotte zijn vrouw, nog één keer heel zachtjes en teder afgetrokken.

allen Gatver!!!

harpert Dat kan helemaal niet, want Mahler was eh...

vingertje omlaag

vincent Ja maar als je dood bent, gaat-ie nog één keer... En Gropius trok dat echt helemaal niet.

maria Trok!

harpert Het is misschien nog wel leuk om even te vertellen, dat Walter Gropius, samen met schilder Oskar Kokoschka en schrijver Franz Werfel, haar derde man, een optreden doen vanavond.

allen Wat voor optreden?

harpert Ja dat is heel leuk, een choreografie zullen ze doen.

vincent Oh leuk een geografie!

harpert Manon Gropius –

jeroen Mijn arische engel.

harpert Ja dat is d'r dochter en die komt in een rolstoel.

mara Ah waarom?

maria Nou lekker handig in dat zand.

harpert Het arme kind heeft polio.

maria en anderen *zingen*

Lekker handig in dat zand,

lekker handig in dat zand,

lekker handig

lekker handig

lekker hoepla!

mara Ooooooh dát verhaal, dat vind ik zo'n zielig verhaal! Die kreeg dus kinderverlamming en dan werd ze door mevrouw Mahler als een soort circus-attractie door Wenen geduwd en toen is ze uiteindelijk gestorven en toen heeft mevrouw Mahler op de begrafenis zúlke tranen gehuild.

maria Oh ja, dat heb je zeker gelezen.

mara Ja haha, ik kan niet lezen, nu weten we het wel.

vincent En bovendien kan dat helemaal niet want mevrouw Mahler is nog nooit op een begrafenis geweest, dat is algemeen bekend. Zelfs niet op de begrafenis van haar eigen kinderen, niet op de begrafenis van kleine Martin, met z'n waterhoofd, niet op die van Maria en zelfs niet op die van haar arische engel Manon.

stilte

harper Johann Wolfgang von Goethe –
wetenschapper, schrijver, filosoof, dichter, natuuronderzoeker en staatsman.

maria De Duitser der Duitsers.

vincent Heel duister.

harper Otto von Habsburg – Habsburger.

maria Hamburger.

maria Kipnuggets.

harper Adolf Hitler –

jeroen Nazi.

harper Schilder.

jeroen ‘Wie geen gevoel voor geschiedenis heeft, is als een mens die geen oren en ogen heeft.’

harper August Hess –

jeroen Nazi.

harper Butler.

jeroen Hess. Alexandrië, 26 april 1894, Berlijn 17 augustus 1987. Hess was één van de mannen van het eerste uur van de partij; in 1923 maakte hij de Bierkellerputsch in München mee, de mislukte greep naar de macht. Later was Hess één van de bewerkers van ‘Mein Kampf’. In 1938 en 1939 nam Hess deel aan de Ansluss van Oostenrijk en Sudetenland en de inname van Polen. Daarnaast was hij een prominent lid–

harper Over welke Hess heb je het?

jeroen Rudolf Hess.

harper Het is niet Rudolf, het is August Hess, haar butler.

Allen lachen.

harper Paul von Hindenburg – politicus.

maria Huh, die zeppelin?

vincent Nee, dat is een band.

harpert Johannes Hollnsteiner – priester.

Dus niet vloeken.

maria Ik heb gehoord dat ze daar een enorme seksuele relatie mee had.

vincent Ja toen ze met Werfel getrouwd was.

maria Slet.

mara Hè, maar dat mag toch helemaal niet, met een priester?

maria Ja dat wist zij ook wel, maar daar kicke ze juist heel erg op, en ik heb dus gehoord dat hij heel dominant was... met z'n kruis!

Allen lachen.

harpert James Joyce – schrijver.

Franz Kafka –

jeroen Jood.

harpert Schrijver.

vincent, mara, maria *zingen*

Alweer een jood,

alweer een jood,

alweer een jood.

harpert Wassilij Kandinsky – schilder.

Otto Klemperer –

maria Klepperdeklepperdeklep.

harpert Dirigent.

Oskar Kokoschka –

allen Oooooh!

harpert Schilder. Hij komt met pop.

allen Hè?

harpert Ja dat staat hier: Oskar Kokoschka met pop.

stilte

mara Misschien doet-ie een stukje met een buikspreekpop?

maria Misschien zingt-ie een popliedje.

vincent Pop... pop... Popcorn! Pop... pop... populier... Pop... pop... populair...

mara Pop... pop... popi-jopie?

harpert Oskar Kokoschka komt met pop, genaamd 'Die Schweigende Frau'.

vincent Ooooooh dat is die pop! Die levensgrote pop!

harpert Ga maar even naar voren! Want de mensen kunnen je moeilijk verstaan.

vincent Ja, Oskar Kokoschka die heeft dus een evenbeeld laten maken van mevrouw Mahler. Want baron van Dirztay–

mara Dirzkoffie.

vincent Waar we het zojuist over hadden, die kwam dus van een koude kermis thuis en Oskar Kokoschka heeft, toen het uit was met Alma, al zijn zuurverdiende centen in een evenbeeld, een pop van Alma Mahler gestoken. Waar hij jaaaarenlang uiteindelijk mee over straat is gegaan. Hij heeft duizenden brieven naar de bekendste poppenmaakster van Wenen gestuurd om precies uit te leggen hoe de pop er uit moest komen te zien. Over van welk stofje de binnenkant van de dijen gemaakt moest worden, van welk lamawol het okselhaar vervaardigd moest worden–

mara Dat ze poezelige voetjes moest hebben!

vincent Dat ze poezelige voetjes moest hebben en eikenhouten zaagsel voor haar tietten, hihihi!
Ongelooflijke toestanden, maar toen de pop na anderhalf jaar af was, heeft Oskar Kokoschka met veel bombarie in een huurkoetsje de kist met de pop door de straten van Wenen gereden. En hij had een feest georganiseerd, speciaal ter ere van de pop, en op het hoogtepunt van het feest haalde hij het deksel van de kist, en daar lag... een monster!

allen Ooooooooh!

vincent Zijn vrienden lachten hem uit, hij werd gewoon uitgejouwd door zijn eigen vrienden, en uiteindelijk was hij zo woest, toen heeft hij een schep gepakt en met die schep sloeg hij de kop van de romp van de pop en in de tuin heeft hij toen een kuil gegraven waar hij de pop in heeft gegooid.

mara Oh ja dat ja! En toen kwam de politie, omdat ze dachten dat-ie een moord had gepleegd!

vincent Ja precies, want de bovenburen dachten–

mara En ik heb dus ook gehoord, dat Oskar Kokoschka, als-ie 's avonds bij mevrouw weg ging, nog zesmiljoen uur rondjes rond haar huis bleef lopen, omdat-ie bang was dat er andere mannen bij haar in de buurt kwamen, zo jaloers was-ie dus!

maria En ik heb ook gehoord dat toen de Eerste Wereldoorlog uitbrak, toen wilde Oskar Kokoschka zo graag vechten, omdat-ie gek was van liefde voor mevrouw Mahler, toen heeft-ie een kunstwerk verkocht, en van dat geld heeft-ie een heel gammel paard gekocht en daarmee is-ie de Eerste Wereld ingereden–

harpert Gustav Klimt –

allen *komen klaar* Ooooooh!

Mevrouw Mahler schreeuwt als een duivelse heks van achter het gordijn iets onverstaanbaars.

stilte

mara Ik heb dus gele– gehoord, dat mevrouw Mahlers eerste kus van Gustav Klimt was.

maria Ja! Dat schilderij 'De Kus' dat is zij.

vincent In het museum hangt er en briefje op dat het zijn vrouw is, maar–

maria Ja museum, musmeum, dat is zij!

harpert Karl Kraus –
jeroen Jood.

harpert Jood– eh satiricus.

maria Haha!

harpert Adolf Loos – architect.

allen *zingen*

Daar was laatst een Adolf Loos

Die was gaan bouwen

Die was gaan bouwen

harper Gustav Mahler –

jeroen Jood.

harper Componist.

mara Oh ja, ‘Das Lied von der Erde’!!! Mijn lievelings!!!

maria *zingt*

Mitten in dem kleine Teiche,

Steht ein Pavillon–

Allen vallen in.

jeroen ‘In meines Vaters Garten’, ‘Die stille Stad’, ik heb alle platen van mevrouw Mahler, zij is fantastisch, zij kan geweldig componeren, zij heeft echt talent, en alles wat zij heeft gedaan is kinderen baren,

want die *verheft stem* smerige jood Gustav Mahler heeft haar verboden om nog te componeren–

De anderen smoren zijn mond en werken hem weg achter het gordijn.

stilte

mara Gustav Mahler was een hele goede componist. Hij heeft wel negen componieën geschreven.

vincent Symfonieën.

maria Tien. De negende heeft hij helaas niet af kunnen maken. En hij was wel acht jaar lang directeur van de Weense Hofoper.

harper En ook directeur van New York...

maria Symphonnnnic...

harper Orchestra. Meneer Mahler heeft bepaalde eisen gesteld voor deze avond. Hij wil graag aan het eind van de tafel zitten, zodat hij snel naar huis kan als hij inspiratie heeft. En hij houdt helemaal niet van herrie, dus we moeten oppassen – *Maria laat bestek op bord vallen* – met het bestek. Hij houdt helemaal niet van feestjes, dus het zal wel gezellig worden. Anna Mahler –

jeroen Jood.

harpert D'r dochter.

maria Nee. Dat is geen jood.

jeroen Jawel, ze heeft toch een Joodse vader? Dan heeft hij toch zijn Joodse bloed aan haar doorgegeven?

maria Jood krijg je van je moeder.

mara Leer je jodelleer!

vincent Krokodillenleer.

maria *zingt* Jodelahitie.

harpert Anna Mahler zal vanavond een burleske opvoeren, en daarvoor heeft ze ons om twee meloenen gevraagd.

allen Meloenen???

mara Galia-meloenen of Joep-meloenen?

harpert Maria Mahler –

jeroen Jood.

harpert D'r andere dochter.

maria Oh Maria! Maria Mahler, dat is zo'n mooi verhaal, mag ik dat heel even vertellen? Maria Mahler is helemaal alleen gestorven.

mara Echt?

maria Ja. Ze was pas acht. En haar moeder, mevrouw Mahler, rende hysterisch over het strand heen en weer, en haar vader had zich al in een kamertje teruggetrokken om in stilte afscheid te nemen van zijn dochter. Ze was helemaal alleen en de dokter had een sneetje in haar luchtpijp gemaakt, omdat ze nauwelijks kon ademen, zo was ze vierentwintig uur helemaal alleen aan het sterven.

mara Zelig.

harpert Dat was inderdaad een heel mooi– dank je wel.

Erika Mann – schriiver.

Golo Mann – schrijver,
Klaus Mann – schrijver,

maria Man, man, man.

harpert Heinrich mann – schrijver,
Monika Mann – schrijver,
Thomas Mann – schrijver.

mara Die ganze Mannschaft.

harpert Die ganze Mannschaft.
Willem Mengelberg, uit Amsterdam helemaal overgevlogen.

vincent Het is wel leuk om even te vertellen dat Willem Mengelberg Mahler heel erg bekend heeft gemaakt
in Amsterdam.

harpert Koloman Moser –

jeroen Jood.

maria Oh, die stinkt!

harpert Hele arme schilder, maar wel leuk, want mevrouw vindt het ook wel eens aardig als er wat arme
mensen aan tafel zitten.

maria Waarom mogen wij dan niet aan tafel zitten?

harpert Omdat je aan het werk bent.
Edward Munch –

Iedereen schreeuwt met het hoofd tussen de handen.

harpert Schilder.
Benito Mussolini – politicus.
Puccini –

maria Tortellini.

harpert Tortellini, ook uit Italië.

mara Tosti bikini.

maria Ieniemiennie

harpert Ravel,

Rodin,

Emil Jakob Schindler – dat is misschien ook nog wel leuk om even te vertellen–

mara Schindlers List.

harpert Nee, dat is niet de Schindler van Schindlers List, dat was de vader van Alma Mahler. Dat was een hele beroemde schilder in zijn tijd, in Oostenrijk-Hongarije, en was een grote vriend van de keizer, en Alma Mahler adoreerde haar vader. Echt bovenaards. En, zoals bij alle mannen in het leven van mevrouw Mahler, ging hij veel te vroeg dood. En uiteindelijk heeft dokter Freud zelf–

jeroen Hoe weet je dat?

harpert Dat heeft hij me verteld. Uiteindelijk heeft Freud zelf gezegd, dat zij in alle mannen daarna haar vader zag. Maar dat lukte natuurlijk niet, maar daar heeft ze een oplossing voor bedacht; namelijk twee flessen Benedictine per dag.

Arnold Schönberg –

jeroen Jood.

harpert Richard Strauss,

Arturo Toscanini,

Igor Strawinsky,

Erika Wagner –

jeroen Nazi.

harpert Cosima Wagner –

jeroen Nazi.

harpert Richard Wagner –

jeroen Nazi.

harpert Otto Wagner.

jeroen Eh... dat is geen familie.

harpert Nee?

mara Maar hii heeft wel heel Wenen ontworpen.

harpert Wel of geen nazi?

jeroen Eh... beetje nazi.

harpert Bruno Walter,
Anton von Webern
en Franz Werfel.

jeroen Jood.

mara Franz Werfelkolom.

Tijdens Harperts tekst gaan de anderen omstebeurt af.

harpert Franz Werfel is de derde man van Alma Mahler. Werfel was een heel klein, lelijk, onooglijk joods mannetje. En ze zag 'm natuurlijk eerst niet staan. Maar toen bleek dat hij een talent had. En toen zag ze hem opeens wel staan, dat begrijp je ook wel. Want mevrouw Mahler had een enorm oog voor talent en als mannen talent hadden dan: WRAW, dan vrat ze hem helemaal op. En toen is ze uiteindelijk getrouwd met die man. Maar Werfel bleek een fetisj te hebben. Een fetisj? Wat voor fetisj? Een amputatie-fetisj. Maar wat is een amputatie-fetisj? Nou dat zal ik u zeggen, dat is namelijk dat hij enorm opgewonden werd van vrouwen met afgehakte ledematen. Het was eerst alleen maar een fantasie, maar hij wilde die fantasie ook in praktijk brengen. En toen zei hij tegen Alma: weet je wat, als jij nou een keer je armen en je benen afbindt, dan gaan wij met z'n tweeën naar bed. En dat heeft ze toen gedaan, en toen legde hij haar op het bed en toen heeft hij haar van alle kanten geramd en gedaan en dat vond ze fantastisch en uiteindelijk is ze zwanger geworden, maar toen ze eenmaal zwanger was, toen wilde ze geen amputatie-seks meer, dat begrijp je ook wel. Dus toen is Werfel acht maanden lang in een aparte kamer gaan zitten, maar toen hield hij het niet meer en toen is hij naar de schuur gerend en heeft hij allemaal touwen gepakt en ijzerdraad en andere dingen en toen is hij de kamer binnengerend en toen heeft hij alles afgebonden wat hij maar kon afbinden en toen heeft hij haar zo ongelooflijk hard doorgebeukt, dat uiteindelijk de vliezen braken! En toen bleek dat er een jongetje naar buiten kwam, een klein onooglijk joods jongetje met ZO'N hoofd! Een enorm waterhoofd. Het was een soort monster, het was vreselijk om te zien. En toen hebben ze het jongetje maar Martin genoemd en toen hebben ze hem naar het ziekenhuis gebracht en toen hebben ze gaten in dat hoofd zitten boren om te proberen–

Achter klinkt weer een vreselijk Duits gekrijs van Alma Mahler.

Harpert gaat af.

harpert Ik kom er zo wel even op terug.

Gouden gordijnen vallen open. Gemaskerde figuren in een gigantische ruimte. Door de ruimte loopt een lang tafelkleed, aan het einde vastgehouden door een reusachtige pop in zwart gewaad: Alma Mahler. De gemaskerde figuren buigen naar de pop. Dan beginnen ze langzaam te dansen en te zingen. op het ritme van

een wals. Eén van de gemaskerde figuren neemt zijn masker af en begint een lied te zingen.

harpert

Komm mit mir
Und lass uns gehen
Es gibt hier doch kein Andere
Bleib bei mir, und sag mir das du
Froh bist und glücklich
Weiter gehen
Weiter gehen

allen

Komm in die Bergen
Komm, mein kleiner General!
Komm in die Bergen!
Komm!
Liebling komm!
Liebling komm!

harpert

Tanz mit mir
und fass mich an
Gib mir deine Hände
Bleib bei mir, und sag mir das du
Froh bist und glücklich
Weiter gehen, weiter gehen.

allen

Komm in die Bergen
Komm, mein kleiner General!

allen *fluisteren en wenken het publiek* Komm! Komm in die bergen!

Ze gaan aan tafel liggen, eten druiven, drinken wijn.

harpert Gisteren heb ik een gastoptreden van Lilli Lehmann bijgewoond.

mara Ik was nog in het Volkstheater.

harpert Forster zong heel charmant, net als Greng, Schmedes en Neidl, maar zodra Lilli Lehmann het podium betrad, stond ze meteen in het middelpunt van de aandacht.

maria Wat een stem!

harpert De eerste aria–

allen ‘Abscheuliger, was hast du vor.’

harpert zong ze zo hartverscheurend mooi dat ze op het proscenium moest komen, zo uitzinnig werd ze toegejuicht.

maria O, het was heerlijk!

jeroen In Tristan was ze ook briljant.

maria Tristan, mijn lievelingsopera.

jeroen Mensen begrijpen gewoon niet hoe groot Wagner is!

harpert Ik moet eerlijk bekennen dat Wagner me nader aan het hart ligt dan Mozart.

mara en maria Mij ook.

harpert Maar dat ligt aan onze tijd. Onze eeuw – ons ras – onze levensbeschouwing–

jeroen Vooral echter ons bloed, ons hart, allemaal, allemaal decadent!

mara Daarom gaan we ook naar opera’s, waarvan de muziek al onze gevoelens opzweept en als een stormwind aan flarden scheurt.

maria Precies! Wij zoeken de zinsverbijstering. Wij zoeken Tristan!

harpert Twee jaar geleden wilde Knopff de derde akte van Tristan in kleuren vertalen. Toen hij er aan bezig was kreeg hij een zenuwinstorting, hij kon het schilderij niet meer zien. Zo vreselijk was hij door hartstocht overmand.

jeroen Over de opera zelf zeg ik niets meer, ik kan alleen maar herhalen: hij is ongeëvenaard, bovenaards. Dit zijn niet de gedachten van een mens maar van een god. Wagner is in mijn ogen heilig–

vincent

Als het leven slechts een droom is

Waarom dan kwelling en ellende

Ik drink tot ik niet meer kan

De hele heerlijke dag

En als ik niet meer drinken kan

Omdat mijn maag en ziel te vol zijn

Val ik voor mijn deur in slaap

En slaap en slaap en slaap

Maar wat hoor ik bij 't ontwaken, hoort
Een vogel zingt in een boom
Ik vraag hem of het lente is
Het is als in een droom

De vogel tjielpt; ja 't is lente
Vannacht is het gebeurd
Ik luister diep
De vogel zingt en lacht

Ik vul mijn beker weer opnieuw
en drink hem tot de bodem
en wacht dan tot de maan verschijnt
aan de zwarte hemel

want wat kan mij die lente schelen;

allen

laat mij dronken zijn!
Op Alma!!!

jeroen Wagner is in mijn ogen heilig, en Lilli Lehmann al evenzeer.

harpert Beslist! De dames Mark en Renard kunnen niet in haar schaduw staan, zoveel talent als ze bezit,
zoveel vuur, zoveel genialiteit.

maria Tijdens de tweede akte keken wij elkaar aan en het had maar een haartje gescheeld of we waren gaan
huilen.

harpert Misschien komt dat ook doordat ik de trilogie nu in haar geheel beter ken en het in elkaar overlopen
en versmelten van de afzonderlijke motieven nu beter begrijp. Het slot van de eerste akte was ook prachtig.

maria En het tweede deel van de derde akte al helemaal.

mara en jeroen En het vierde deel van de zesde— *schieten in de lach*

maria Het werd deze keer niet gezongen door Winkelmann –

mara, jeroen, vincent Hè?!

harpert Ja. Winkelmann was hees!

maria Maar door Schmedes, een nieuwe tenor.

harpert In de volle betekenis van het woord, want hij is pas sinds kort van bariton tenor geworden. Hij liet een bijzonder goede indruk achter, vooral dat hij zo jong is bevalt me.

maria Dat is voor de rol ook wel noodzakelijk.

harpert Hij zong en acteerde mooi en gepassioneerd.

maria Alleen hij moet nog leren wat economischer met zijn krachten om te springen want aan het eind van de opera sloeg de vermoeidheid behoorlijk toe.

harpert Maar goed, dat kun je van zo'n jonge kunstenaar nauwelijks eisen.

maria Ik was nog in het Volkstheater; Der Biberpelz van Hauptmann werd gespeeld.

jeroen Een waanzinnige persiflage op de bureaucratie. Wat een geweldig stuk.

maria Schmittlein is een uitstekende actrice.

maria Schmittlein is fabuleus. Nummer twee van 'Ver Sacrum' is verschenen.

jeroen De titelpagina maakt weinig indruk op me.

maria Die door Kolemán Moser is getekend?

jeroen Precies zoals het eerste schilderij van Klimt me eigenlijk een beetje teleurstelde.

allen Klimt???!!!

maria Klimt is een van de belangrijkste kunstenaars van Oostenrijk.

vincent Ja echt een schitterende vent.

harpert Zo natuurlijk, zo bescheiden– een echte kunstenaar!

maria Ik begrijp absoluut niet dat mensen hem een poseur noemen. Ik vind hem hartverwarmend en indrukwekkend.

maria Een bijzonder innemende man.

jeroen Nou hoe dan ook; die titelpagina van Moser maakte weinig indruk op me. Van hem hadden we toch wel wat meer kunnen verwachten.

stilte

maria Wij waren laatst bij Moser thuis. Niet heel schoon, maar vooral heel, heel armoedig.

harpert We waren blij dat we weer weg konden.

maria In principe zijn het hele fatsoenlijke en eerlijke mensen, en toch gaapte er een mijlen brede kloof tussen mij en hen.

harpert Net als bij de heer en mevrouw Mediz.

jeroen Doodarme sloebers. Allebei schilder.

maria Zij heeft meer levenskracht en ook meer talent dan hij.

jeroen Met hem heb ik vreselijk te doen. Het is zo'n uitgehongerd, bleek, rusteloos geval. Zo wezenloos als hij uit zijn ogen kijkt – nee – lachen kan hij ook al niet.

harpert Dat is hij verleerd.

maria Gisteren deed hij er een poging toe – het klonk als een hoestende geitenbok.

Allen lachen.

maria Ik wil niet hatelijk doen, maar zo ziet hij er ook wel een beetje uit!

allen *lachen, dan:* Ooooooh.

maria Weken– maandenlang hebben ze geen vlees gegeten.

allen *lachen, dan:* Ooooooh.

maria Konden we hen maar helpen hè. De arme sloebers.

jeroen Het is droevig, hoe verwend we zijn. Het minste of geringste teken van armoede vinden we al weerzinwekkend, afstotend en bevreemdend.

maria Dat is te wijten aan onze mooie jeugd.

harpert Ja, en aan onze scholing voor het schone.

maria Ik zou nooit kunnen houden van iemand die in die sfeer is opgegroeid.

harpert Nee, aan de hele familie Moser kun je zien dat ze weten wat honger is.

mara Ik heb een blik geworpen in een andere wereld.

allen En dan die eigenaardige geur bij dat soort mensen.

Richard komt op uit een glazen huisje en begint te zingen. De anderen zijn zijn fanatieke achtergrondkoortje.

richard

Du bist so klein, du bist so hässlich

Ich bin so gross, ich bin so schön

Du bist so klein, du bist so hässlich

Ich bin so gross, ich bin so schön

Du bist so klein, du bist so hässlich

Und ich

allen

Aaaah

richard

Ich bin so schön

allen

Alma, die schöne Alma

Das ist die Alma, die schöne Alma

Da geht die Alma, die schöne Alma

Das ist die Alma, die schöne Alma

richard en allen

Du bist so klein, du bist so hässlich

Ich bin so gross, ich bin so schön

Du bist so klein, du bist so hässlich

Ich bin so gross, ich bin so schön

Du bist so klein, du bist so hässlich

richard

Und ich

allen

Aaaah

richard

Ich bin so schön

allen

Alma, die schöne Alma

Das ist die Alma, die schöne Alma

Da geht die Alma, die schöne Alma

Das ist die Alma, die schöne Alma

iedereen af, behalve Vincent

vincent Klimt is een ontzettend innemende man. Echt een schitterende vent. Eén van de belangrijkste kunstenaars van Oostenrijk. Zo natuurlijk, zo bescheiden– een echte kunstenaar! Hij is een veelzijdig talent. Misschien mag je zelfs wel van een genie spreken. De grootste misvatting van deze tijd is dat Klimt met name de leermeester van Kokoschka en Schiele zou zijn. Nee, nee Gustav Klimt! Een van de belangrijkste kunstenaars van dit moment. Ik begrijp absoluut niet dat ze hem een poseur durven noemen. Gustav Klimt is van een elegantie en souplesse, gekoppeld aan zo'n ongekend vakmanschap. Gustav Klimt heeft deze tijd een gezicht gegeven. Wij zouden een kunstenaar van zijn formaat in dit rottige landje moeten koesteren. Klimt steekt met kop en schouders boven het hele kunstenveld uit. Gustav Klimt is de allergrootste kunstenaar van Oostenrijk. Gustav Klimt heeft deze eeuw een gezicht gegeven. Ik begrijp niet dat mensen hem een poseur DURVEN te noemen! Gustav Klimt is de aller, aller– Hij is absolute buitencategorie! Gustav Klimt is Rembrandt, Michelangelo en Klimt in de spits! Klimt is absoluut de grootste die we hebben op dit moment. Gustav Klimt is misschien wel de allergrootste– Gustav Klimt is de allergrootste kunstenaar die er in dit land ooit geweest is. Ik begrijp niet– Gustav Klimt is de absolute, absolute– Klimt! Vorm, kleur, Klimt! Klimt! Gustav Klimt!

De anderen rennen steeds over om rekwisieten klaar te leggen.

Vincent af

Jeroen komt op, gewikkeld in een rol stof. Langzaam ontrolt hij zich.

jeroen De term 'hysterische persoonlijkheid', kan van toepassing zijn op mensen die ijdel en egocentrisch zijn, die een labiele en overgevoelige maar oppervlakkige affectiviteit tonen, die bezeten zijn van het seksuele en zich seksueel provocerend gedragen, maar zelf frigide en in de intermenselijke relaties afhankelijk en veeleisend zijn. Ook zien we bij de hysterica voortdurende wisseling tussen emotionele koelheid en erotische overspanning, een neiging tot koketterie, een uitgesproken drang tot het aannemen van theatrale en vaak misplaatste poses, een sterke neiging tot oppervlakkigheid en dagdromerijen, spelen met de gedachte aan zelfmoord en een verregaand onvermogen tot het verdragen van kritiek. In plaats van een oorspronkelijk, werkelijk beleven treedt een gemaakt, toneelmatig, gedwongen beleven op, dat evenwel niet bewust 'gemaakt' is, maar door het vermogen geheel in het eigen theater te leven, er op het moment zelf helemaal in te geloven, een schijn van echtheid heeft. Bij de hysterische persoonlijkheid is uiteindelijk in zekere zin de kern geheel verloren gegaan, de persoonlijkheid bestaat nog slechts uit een steeds wisselende schil. Het ene toneelstuk volgt op het andere.

Jeroen wordt door Harbert en Vincent geroepen. Jeroen. Vincent en Harbert komen op en doen een

Oostenrijkse paardendans met Pruisische helmen en vlaggen.

Mara komt op met gigantische sleep aan haar achterwerk.

mara Een man en een vrouw.

Naast de vrouw vallen hoopjes kleren als dode dieren neer. De man, nog altijd met z'n jas aan, staat met zijn krachtige lid tussen de vouwen van zijn kleding, alsof er licht op een steen valt. Panty's en onderbroekje vormen een vochtige ring rond de pantoffels van de vrouw, waar ze uitstapt. Hij drukt haar hoofd tegen zijn flessenhals, wat zij lekker moet vinden. Haar benen zijn geboeid, zijzelf wordt betast. Hij drukt haar voorhoofd naar achteren, zodat haar nek onhandig knakt, en slurpt aan haar schaamlippen, alles wordt bij elkaar genomen en gebundeld, opdat stil uit zijn ogen het leven haar aan kan kijken. Hij bindt haar onpraktisch uitstekende stelten af. Het doet de vrouw echter niet goed, het lang in deze positie vol te houden. Ze kronkelt, moet haar benen een beetje van elkaar doen, achteloos wordt haar met zijn tanden iets van haar buik afgerukt. Er is tamelijk veel gedronken. Bijna braakt de man in zijn kostbare omgeving, in de schemering waar hij over het dieet tekeer gaat, dat de vrouw voor hem kookt. Hij bijt de vrouw in haar borst, en daardoor schieten haar handen naar voren. Dat maakt de man alleen maar nog wakkerder, hij slaat haar op haar achterhoofd en houdt haar handen, zijn vertrouwde vrouwelijke vijanden, steviger vast. Hij stopt zijn geslacht in de vrouw. De muziek gaat tekeer, de lichamen gaan voort. Een slapende hond is de man, die men niet had moeten wekken en uit de kring van kunstvrienden naar huis had moeten halen. Het wapen draagt hij onder de gordel. Nu is hij als een schot uit de loop geknald. Spugend worden haar liefkozingen in het oor gedruppeld, deze bloem heeft niet lang gebloeid, wilt u haar niet bedanken? De man heeft zich in de vrouw leeggegoten, hij zou er alles voor over hebben om op een dag zich tot nog bruisender daden in het zwembad te laten ophitsen! In netjes gekromde afspronghouding rolt de man van de vrouw af, zijn afval laat hij bij haar achter. Want spoedig omsluit de valstrik van het huishouden haar weer, en ze keert daarheen terug vanwaar ze kwam. De zon is nog lang niet ondergegaan. De man heeft zich blijmoedig in haar uitgestort en gaat, terwijl er slijk uit zijn mond en zijn geslachtsapparaat naar buiten komt, zich reinigen na de consumptie van zijn dagelijkse gebakje.

Tijdens de tekst hebben de jongens als honden Mara's meloenborsten opgegeten. Aan het einde van de tekst staat ze op en leidt de honden naar achteren. Daar vangt een orgie aan. Maria komt er ook bij.

mara Ja afbinden, afbinden. Franz Werfel geilde enorm op vrouwen met afgehakte ledematen. Daarom wilde hij alle armen en benen van Alma afbinden en toen heeft hij haar keihard, keihard genomen. En op een gegeven moment werd ze zwanger. En toen konden ze geen amputatie-seks meer hebben. Maar na een tijdje hield Franz Werfel het niet meer. En toen rende hij naar het tuinhuisje en toen haalde hij daar allemaal touwen en toen heeft hij haar helemaal kapot gebonden en toen heeft hij haar zo genadeloos hard zitten beuken, dat het baby'tje naar buiten kwam. Het was ZO'N klein baby'tje, met ZO'N waterhoofd! En toen hebben ze hem nog geprobeerd te redden door er allemaal gaten in te boren en met breinaalden het vocht af te tappen en daar smeerden ze zich dan helemaal mee in en...

af

Vincent, Jeroen en Harpert dirigeren als Gustav Mahler. Een storm blaast door de gouden gordijnen. Alma komt tevoorschijn door de gordijnen.

vincent Lieve Alma, voortaan heb je slechts één taak; mij gelukkig te maken. Ik weet wel dat je gelukkig moet zijn om mij gelukkig te kunnen maken, maar de rolverdeling in deze voorstelling, die evengoed een komedie als een tragedie kan worden (wat allebei niet goed zou zijn), moet juist zijn. En de rol van componist, diegene die ‘werkt’ komt mij toe. Jouw rol is die van liefhebbende metgezel en begripvolle kameraad. Het opperste en dierbaarste goed van mijn leven. De onneembare vesting tegen alle vijanden van buitenaf en binnen in ons. Mijn vrede, mijn paradijs, waarnaar ik steeds weer kan terugkeren en nieuwe krachten kan opdoen om mezelf te vernieuwen. Lieve Alma, ik vraag je; lees deze brief goed. Er kan tussen ons geen sprake zijn van een eenvoudige liefdesgeschiedenis. Ik ben in staat mijn leven en mijn geluk op te offeren aan degene die ik liefheb. Maar dat jij, als wij samen gelukkig willen zijn, voor mij de ‘onontbeerlijke’ moet zijn, mijn vrouw en niet mijn collega, dat is zeker. Dit moet duidelijk zijn tussen ons, eer we kunnen denken aan een band die ons voor het leven bindt. Alma, als ik zaterdag naar je toe kom moet ik een antwoord hebben. Ik zal daartoe mijn bediende sturen, houd het gereed. Gustav.

maria Ik haat iedere moraal. Want mijn liefde gaat uit naar de natuur. En de moraal is in strijd met de natuur. Vrijheid, daarnaar smacht ik. Al zal ik haar nooit kunnen bereiken, want ik mis de innerlijke grootheid daartoe. Ik hang met duizend draden aan het conventionele leven en zal mij daar nooit van kunnen losrukken. Jullie, die volstrekt onafhankelijk van geest zijn, Übermenschen, jullie zijn nog niet in leven, jullie dag moet nog aanbreken. Welnu, laat het dagen. Tijd van de vrije mensen, tijd van de volstrekt vrije mensen, kan ik je niet meemaken, laat me je dan toch in elk geval vanuit de verte groeten. Als een voorvechtster van de geestelijke vrijheid en de grote toekomst.

Harpert, Vincent en Jeroen dansen met Maria. Ze gaan zitten en vormen een lieflijk tafereeltje. Richard komt erbij zitten. Mara komt op als de oude Alma.

mara

Mitten in dem kleinen Teiche
Steht ein Pavillon aus grünem
Und aus weissem Porzellan.

Wie der Rücken eines Tigers
Wölbt die Brücke sich aus Jade
Zu dem Pavillon hinüber.

In dem Häuschen sitzen Freunde,
Schön gekleidet, trinken, plaudern,
Manche schreiben Verse nieder.

Wie ein Halbmond steht die Brücke,
Umgekehrt der Bogen. Freunde,
Schön gekleidet, plaudern, trinken.

Ze gaat erbij zitten. Ze zingen zacht.

allen

Komm mit mir

Und lass uns gehen

Es gibt hier doch kein Andere

Bleib bei mir, und sag mir das du

Froh bist und glücklich

Weiter gehen

Weiter gehen

Alma van De Warme Winkel ging in première op 12 juni 2009 in de Manege te Hoorn, Terschelling, op het Oerolfestival.

Spel en concept: Maria Kraakman, Mara van Vlijmen, Harpert Michielsen, Jeroen De Man, Richard Janssen en Vincent Rietveld

Eindregie: Marien Jongewaard

www.dewarmewinkel.nl

In deze tekst is gebruik gemaakt van de volgende vertaalde werken:

Gustav Mahler: herinneringen en brieven, Alma Mahler, vertaling Tinke Davids, Atlas, Amsterdam/Antwerpen, 1993.

Alma Mahler-Werfel, De biografie, Oliver Hilmes, vertaling Irving Pardoën, De Arbeiderspers, 2004.

Lust, Elfriede Jelinek, vertaling Jos Valkengoed, Querido, 2004.

Het is een vloek een meisje te zijn. Een keuze uit de dagboeken 1898-1902, Alma Mahler, vertaling Peter Claessens, De arbeiderspers, 2000.

De Warme Winkel (Amsterdam, 2002) is een toneelspelerscollectief dat bestaat uit Vincent Rietveld, Jeroen De Man en Mara van Vlijmen. Zij delen met elkaar de fascinatie voor geschiedenis en liefde voor literatuur en kunst. Hierin vinden zij hun materiaal.

De Warme Winkel gaat uit van een theaterstijl waarin volgorde, tempo, lengte en afwisseling van situaties meer vertellen dan alleen de op inhoud gestoelde woorden; een compositorische dramaturgie, verwant aan dansvoorstellingen.

De Nieuwe Toneelbibliotheek geeft van De Warme Winkel in 2011 vijf voorstellings-teksten uit.

Toneelwerk

Viva la Naturisteraçion – 2011

Luitenantduetten – 2011

Poëten en Bandieten – 2010

Kokoschka live! – 2010

Alma – 2009

Villa Europa – 2009

Rainer Maria – 2007

Totaal Thomas – 2006